

# **”Försvarets motstånd får inte styra svensk kärnvapenpolitik”**

Publicerad den 13 maj -19 kl. 06.00 Svt Opinion

**”Sveriges beslut om att gå med i internationella konventioner har ofta föregåtts av motstånd och tuffa debatter. Trots det har olika svenska regeringar valt folkrätt och avspänning framför att stå utanför och rusta upp”, skriver debattörerna.**

**Malin Nilsson**

generalsekreterare Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet

**Clara Levin**

t.f. generalsekreterare Svenska Läkare mot Kärnvapen

Idag inleds en vapenmässa i Stockholm där flera företag som utvecklar kärnvapen deltar.

**Efter den senaste tidens debatt om kärnvapen behöver regeringen tydligt visa att Sverige inte accepterar massförstörelsevapen i vår säkerhetspolitik eller i våra industriella samarbeten, och skriva under FN:s förbud mot kärnvapen.**

Sveriges historia innehåller flera viktiga vändpunkter i arbetet för nedrustning. De har format vår röst i världen.

Under 1940- och 50-talet hade Sverige hemliga planer på att utveckla kärnvapen. Det var oroliga tider och överbefälhavare Nils Swedlund ansåg att Sverige behövde en atombomb.

**Debatten blev en historisk kraftmätning i svensk utrikespolitik, där det socialdemokratiska kvinnoförbundet med Inga Thorsson i spetsen spelade en viktig roll.**

Tillsammans med kampanjen AMSA manade S-kvinnor regeringen att välja avspänning istället för kärnvapen. De möttes av hård kritik. Inga Thorsson och AMSA anklagades för att vara ogenomtänkta, irrationella och till och med farliga.

Parallellt med debatten om svenska kärnvapen pågick förhandlingar om icke-spridningsavtalet, NPT, för att stoppa spridning av kärnvapen.

**I slutet av 1960-talet antogs avtalet i Genève. Men i Sverige var såväl försvarsdebattörer som flera politiker kritiska. De menade att avtalet mot kärnvapenspridning skulle påverka svensk säkerhet negativt och ville inte att Sverige skulle gå med.**

Idag hör vi samma kritik riktas mot FN:s nya konvention om ett förbud mot kärnvapen.

Efter en tuff debatt stod det 1968 klart att vinden hade vänt. Regeringen skrev under icke-spridningsavtalet vilket innebar att Sverige valde avspänning framför att utveckla egna massförstörelsevapen.

**Avtalet har sedan dess uttolkats och formats till en milstolpe för global säkerhet, och stöds idag av alla svenska partier.**

Det finns alltså flera fall där normer kring vapen har förändrats. Ytterligare ett är landminor, ett inhumant vapen som dödar och lemlästar civila.

**När ideella organisationer och ett antal länder på 90-talet ville förhandla fram en konvention mot landminor, var svenska försvaret starkt kritiska. De ville nämligen kunna placera sådana minor i Norrbotten.**

Flera svenska diplomater sa att konventionen skulle bli verkningslös. Men trots Försvarsmaktens varningar valde regeringen att lyssna till den folkliga opinionen och skriva under konventionen.

Sedan dess har 164 länder gått med i avtalet och rustat ned över 53 miljoner landminor. Landminor är numera tabu, precis som kärnvapen och alla andra inhumana vapen ska vara.

**Vårt avslutande exempel handlar om klustervapen, ett vapen som sprider små bomber över stora ytor och drabbar civila hårt.**

När diskussionerna om att förbjuda klustervapen inleddes på 2000-talet uppvisade Sverige ännu en gång motstånd. Dåvarande försvarsminister Mikael Odenberg (M) menade att klustervapen, som då fanns inom svenska försvaret, behövdes för Sveriges säkerhet.

**Men konventionen mot klustervapen fick så småningom stöd från allt fler länder och även i Sverige vände debatten.**

När statsminister Fredrik Reinfeldt (M) år 2008 meddelade att Sverige skulle skriva under konventionen så jämförde han med förbudet mot landminor och hänvisade till en svensk nedrustningsambition.

**Det kan verka omöjligt tills det är gjort.**

**Sveriges beslut om att gå med i internationella konventioner har ofta föregåtts av motstånd och tuffa debatter. Trots det har olika svenska regeringar valt folkrätt och avspänning framför att stå utanför och rusta upp.**

Vi uppmanar regeringen att gå samma väg i frågan om kärnvapen och snarast skriva under FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen.